

Parliaments and Civil Society in Technology Assessment – PACITA

Úvod k TA a PTA

Termín “*technology assessment*” – TA, který můžeme do češtiny volně přeložit jako „hodnocení vlivu technologií“ - byl vytvořen v roce 1966 kongresmenem Emiliem Q. Daddariem z Connecticutu, který byl v té době také předsedou sekce pro vědu, výzkum a vývoj Kongresu USA. V roce 1967 navrhl E. Q. Daddario zákon o “poskytování metod pro identifikaci, hodnocení, propagaci a využití výsledků a dopadů aplikovaného výzkumu a technologií”. Byl to ten nejúspěšnější z řady návrhů k posílení role Kongresu při rozhodování o tématech zahrnujících vědu a technologie. V roce 1972, po pěti letech diskuzí o posuzování dopadů technologií na společnost, zákon prošel a byl podepsán prezidentem Richardem Nixonem. Následně byl vytvořen úřad pro hodnocení vlivu technologií (*Office for technology assessment* – OTA) jakožto první instituce tohoto druhu na světě. Institucionalizace TA v Evropě v 70. a 80. letech byla do značné míry inspirována tímto příkladem.

TA kombinuje posouzení pozitivních a negativních dopadů technologií s vírou, že je možné tyto dopady předvídat (Rip, 1986). TA není výzkumný obor ani snadno definovatelná praxe (Van Est a Brom, 2012). Řada vědních disciplín – od politických analýz, přes hodnocení rizik, etiku až ke kultuře – ovlivnila chápání TA, stejně jako jeho institucionalizaci a způsob uplatnění. TA může v oblasti výzkumu, vývoje a inovačního podnikání sloužit jako prostředek k ověření nových výzkumných poznatků a aplikací výsledků výzkumu a vývoje z hlediska širokých společenských potřeb.

Termín „*parliamentary technology assessment*“ – PTA, který můžeme volně přeložit jako „hodnocení vlivu technologií pro politické rozhodování“, je základním tématem projektu PACITA. PTA je v tomto projektu chápán jako podpora procesů demokratického rozhodování o tématech týkajících se vědy, technologií a inovací. Pro naplnění cíle PTA – formulaci politických rozhodnutí - je využíváno expertních znalostí i demokratických diskuzí o možných přínosech a společenských dopadech technologií. Praktické využití PTA se v jednotlivých evropských zemích velmi liší, a to nejen organizačně a metodologicky, ale především v šíři uplatnění výsledků PTA v praxi.

Základní informace o projektu PACITA

V mezinárodním projektu PACITA, který je řešen v rámci tematické oblasti Věda a společnost 7. rámcového programu EU, je zapojeno 15 partnerů působících v národních či regionálních parlamentních organizacích pro vědu a technologie, výzkumných pracovištích, na univerzitách či v jiných podobných institucích. Českou republiku v projektu zastupuje Technologické centrum AV ČR. Doba trvání projektu je naplánována na 4 roky, tj. do března 2015.

Hlavními cíli projektu PACITA jsou zhodnocení institucionalizace PTA v evropských zemích, zavedení komplexního školicího systému o PTA, vytvoření diskuzní platformy o praktickém využívání PTA a v úzké spolupráci s experty také zahájení procesu ustavení instituce PTA v dalších evropských zemích (tzv. *non-PTA countries*).

Organizace zapojené v projektu

1. Danish Board of Technology, Dánsko – koordinátor
2. Karlsruhe Institute of Technology, Německo
3. The Rathenau Institute, Nizozemí
4. Norwegian Board of Technology, Norsko
5. The Institute of Technology Assessment, Rakousko
6. Applied Research and Communications Fund, Bulharsko
7. The Institute of Technology of Biology and Chemistry, Portugalsko
8. The Institute Society and Technology, Belgie
9. The Catalan Institution Foundation for Research Support, Španělsko
10. The Swiss Centre for Technology Assessment, Švýcarsko
11. Knowledge Economy Forum, Litva
12. Technologické centrum AV ČR, Česká republika
13. University of Liège, SPIRAL Research Centre, Belgie
14. University College Cork, Irsko
15. The Hungarian Academy of Sciences, Maďarsko

Aktivity projektu PACITA

V projektu je plánováno široké spektrum činností z oblasti dokumentace, školení a široké diskuze o PTA v Evropě. Klíčovými výstupy projektu jsou zejména uspořádání dvou evropských konferencí na téma TA (první z nich se uskuteční v únoru či březnu 2013 v Praze), uspořádání národních parlamentních diskuzí na téma institucionalizace TA, uspořádání letních škol pro budoucí aktéry a uživatele výsledků TA, tematické semináře o možnostech rozvoje TA v ČR, vytvoření specializovaného TA portálu, vydávání časopisu VOLTA a příprava publikace, která bude věnována problematice TA v evropských zemích. Technologické centrum AV ČR je zapojeno zejména v evaluaci projektu, školících a diseminačních aktivitách a je zodpovědné za pořádání první evropské TA konference v Praze v roce 2013.

Jedním z hlavních úkolů projektu, na které se podílí Technologické centrum AV ČR, je příprava **první evropské TA konference**. Dne 15. února 2012 se v Praze konalo první setkání organizačního výboru konference, jehož členy jsou významné osobnosti z legislativní, exekutivní, výzkumné i aplikační sféry z evropských zemí a USA. Na jednání se členové organizačního výboru seznámili se záměry celého projektu a diskutovali o struktuře pražské konference a jejím tematickém zaměření. V rámci diskuze nad společensky významnými problematickými oblastmi (životní prostředí, průmysl, ekonomika apod.) byla vybrána následující témata: zdravotní péče a lékařství, zásobování energiemi, změna klimatu, mobilita a všestranné využití informačních technologií.

První TA konference ponese název „*Technology assessment and policy areas of great transitions*“. Program konference by měl umožnit diskuzi mezi akademiky, TA experty, politiky a zástupci občanské společnosti, a to prostřednictvím využití online komunikace během plenárního jednání konference i v průběhu paralelních sekcí. Pečlivě budou vybíráni rovněž hlavní přednášející, zpravodajové a moderátoři - tak, aby konference nenabízela pouze akademický model s prezentací a následnou diskusí, ale mnohem otevřenější polemiku a pracovní semináře. Konference bude určena pro politiky, zástupce státní správy, výzkumné pracovníky, studenty doktorských studijních programů, zástupce neziskových organizací, sdělovacích prostředků, TA experty a širokou veřejnost.

Navržené schéma konference

DAY 1					DAY 2		
10	Keynote "Great transitions in Science & Society" – e.g. Wiebe Bijker (member of the PC)				Keynote "Between science policy decisions, scientific research and social outcomes" – e.g. Daniel Sarewitz (Arizona State University)		
11	Parallel sessions I: Great transitions such as...				Parallel sessions "Knowledge for decision-making"		
	Health care	Energy supply	Climate change	Mobility	1	2	3
12:30	Break						
14	Parallel sessions II: Great transitions such as...				Parallel sessions "Needs of TA: programs, institutions, methods"		
	Health care	Energy supply	Climate change	Mobility	1	2	3
15:30	Break						
16	Parallel lectures, e.g.: A "TA and Governance" B "TA and the challenges of multidisciplinary" C "Cross-national TA"				Parallel sessions "Needs of EU member states: Policy advice for great transitions"		
17	Discussions / Round tables				1	2	3
	A	B	C				

Technologické centrum v současnosti pracuje na studii o **úrovni TA v České republice**. K tomuto účelu budou provedeny řízené rozhovory s významnými aktéry z oblasti politiky, státní správy, výzkumu, průmyslu, neziskových organizací a médií. V této souvislosti budou také uspořádány dva národní semináře: první úvodní k projektu v dubnu a druhý k prezentaci výsledků rozhovorů i studie na počátku září 2012.

Časopis o vědě, nových technologiích a společnosti s názvem **VOLTA** bude vycházet v rámci projektu PACITA dvakrát ročně. Každé vydání bude ideově zaměřeno a zvolené téma se bude prolínat jednotlivými články časopisu. Prostor v časopise VOLTA bude ponechán také informacím o aktivitách a výsledcích projektu, pozvánkám na zajímavé akce apod. Technologické centrum AV ČR má zastoupení v redakční radě časopisu.

Bližší informace o projektu i jednotlivých akcích a aktivitách naleznete na: <http://pacitaproject.eu>

Z kalendáře nejbližších akcí projektu dále uvádíme:

duben 2012

16. 4. 2012 1. Národní seminář projektu PACITA – Praha
(účastníci: zákonodárci, členové akademické obce, průmyslu, občanských iniciativ)

červen 2012

18. 6. 2012 Parlamentní diskuse (*Parliamentary Debate*) - Kodaň
(účastníci: senátoři, poslanci z partnerských zemí projektu PACITA, kde je a není PTA institucionalizován)

21. 6. 2012 EU TA Workshop - Kodaň
(účast: zástupci stakeholders, výzkumných institucí, průmyslu, neziskových organizací)

25. 6. – 28. 6. 2012 1. letní škola - Lutych
(účast: zákonodárci, akademici včetně studentů doktorandských studijních programů)

září 2012

2. Národní seminář ke studii o úrovni TA v ČR - Praha
(účastníci: poslanci, senátoři, zástupci státní správy, vědci, novináři, neziskový sektor..)

19. – 21. 9. 2012 1. školení o TA (*Practitioners Training*) - Lisabon
(účastníci: pracovníci organizací, výzkumných ústavů, univerzit a další odborníci zabývající se technology assessment)

listopad 2012

12. 11. 2012 Seminář k systému TA v zemích EU (*Cross EU TA Workshop*) - Karlsruhe
(účastníci: zákonodárci, zástupci akademické obce, průmyslu, odborníci z oblasti TA)

15. – 16. 11. 2012 Srovnávací seminář (*Expanding the TA Landscape*) - Karlsruhe
(účastníci: členové parlamentů, vlád, odborníci z oblasti TA, novináři, zástupci neziskového sektoru)

únor / březen 2013 1. Evropská TA konference - Praha
(účastníci: zákonodárci, politici, státní správa, akademici, zástupci průmyslu, sdělovacích prostředků a občanských iniciativ)